

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1956/2024
11.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Предраг Рачић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Пожаревцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2119/23 од 07.09.2023. године, у седници одржаној 11.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2119/23 од 07.09.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Пожаревцу П 26/23 од 16.06.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове услед неоснованог притвора – лишења слободe у период од 05.09.2019. до 21.03.2022. године (укупно 928 дана) исплати 2.000.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, део тужбеног захтева преко досуђеног до 7.000.000,00 динара тужбени захтев је одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 296.725,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2119/23 од 07.09.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Вишег суда у Пожаревцу П 26/23 од 16.06.2023. године у ставу првом и у делу става другог изреке где је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца за износ од 1.000.000,00 динара на име накнаде штете због неоснованог лишења слободe. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става другог изреке и у ставу трећем изреке и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове услед неоснованог притвора – лишења слободe у период од 05.09.2019. до 21.03.2022. године (укупно 928 дана) исплати још 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, укинута је првостепена пресуда и одбачена тужба тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе

тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободе од 05.09.2019. до 21.03.2022. године исплати разлику од 4.000.000,00 до 7.000.000,00 динара јер је о том делу правноснажно одлучено. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 449.425,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности нити је учињена нека друга битна повреда парничног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца као окривљеног решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду Кпп 380/19 од 06.09.2019. године одређен је притвор 05.09.2019. године због кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ. Тужилац је имао пребивалиште у улици ... у Живео је у парку у ... у последњих шест година. Није имао документа, био је незапослен, те је због тога притворен јер постоји опасност од бекства, а притвор му је касније продужаван и због тежине извршеног кривичног дела. Међутим, пресудом Вишег суда у Београду К 486/21 од 21.03.2022. године тужилац је ослобођен оптужбе да је извршио назначено кривично дело и решењем К 486/21 од 21.03.2022. године му је укинут притвор и пуштен је на слободу. Пресудом Апелационог суда у Београду Кж 592/22 од 27.06.2022. године одбијена је као неоснована жалба ВЈТ у Београду и потврђена првостепена пресуда. Тужилац је у притвору провео 928 дана, делио је ћелију са лицима која су ту били због тешких кривичних дела, претежно у вези наркотика. Време проведено у притвору му је тешко емотивно и психички пало. Осећао се небезбедно за свој живот, поготову након смрти особе која је била са њим у ћелији, јер није знао разлог смрти. То је код тужиоца изазвало и забринутост за безбедност, а за време проведено у притвору поломио је ребра и трпео је болове и није имао адекватно лечење. Није му био дозвољен контакт са породицом. Његова породица сада борави у Италији и не може да ступи са њом у контакт.

При овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев и тужиоцу на име претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе досудио 2.000.000,00 динара. Закључио је да истом следује виши износ од 4.000.000,00 динара али да постоји његов допринос настанку штете сходно члану 192. ЗОО. Ово из разлога зато што приликом хапшења тужилац није имао личну карту, није живео на пријављеној адреси па то доводи до чињенице да не може бити ослобођен од одговорности да је допринео ситуацији у којој се нашао. При томе оцењује да је његов допринос настанку штете 50%. У преосталом делу је тужбени захтев одбио као неоснован. Закључио је да је тужилац претрпео душевне болове зато што су га затвореници малтретирали и понижавали што му је тешко пало. С обзиром да

је ослобођен кривичне одговорности то одговорност тужене стоји сходно одредби члана 583. ЗКП и члана 584. став 1. тачка 1) и члана 200. ЗОО.

Другостепени суд је прихватио правну аргументацију првостепеног суда у погледу основа одговорности тужене. Међутим, закључио је да се не може прихватити став првостепеног суда да је допринос тужиоца настанку предметне штете 50% већ да је исти мањи. Ово из разлога што је тужиоцу када је одређен притвор, као разлог за одређивање притвора наведена и чињеница да постоји опасност да ће поново извршити кривично дело, да нема документа, не станује на пријављеној адреси али је у обзир узета и тежина извршеног кривичног дела. Међутим, како је тужилац ослобођен од кривичне одговорности то је другостепени суд закључио да је његов допринос у смислу члана 192. ЗОО настанку штете мањи од 50% те да је исти 25%. Нашао је да је тужиоцу поред досуђеног износа од 2.000.000,00 динара неопходно досудити још износ од 1.000.000,00 динара за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа и неоснованог лишења слободe, уважавајући све аргументе које је првостепени суд дао као разлог за досуђивање нематеријалне штете. У преосталом делу је тужбени захтев одбио (за још 1.000.000,00 динара) док је укинуо пресуду првостепеног суда и одбацио тужбу за износ од 4.000.000,00 до 7.000.000,00 динара јер је о том делу правноснажно одлучено.

По оцени Врховног суда, правилно је другостепени суд закључио да тужилац има право на накнаду назначене нематеријалне штете сходно одредби члана 200. ЗОО. Исти је неосновано провео у притвору 982 дана. Ради се о старијем човеку (има 69 година), правилно су оцењене и околности које су се дешавале приликом његовог боравака у притвору – да је био смештен у ћелију са осталим затвореницима која су извршила тешка кривична дела а један затвореник је умро, што је додатно појачало страх тужиоца везано за његов живот и боравак у притвору. Право на слободу после права на живот представља једно од основних људских права. Евидентно је да је тужилац сувише дуго боравио у притвору јер по правилу притвор треба да се сведе на најмању могућу меру. О томе се очигледно приликом трајања кривичног поступка није водило рачуна. Тужилац је у притвору поломио ребра, што је појачавало и његов страх за живот и боравак у притвору. Све су то чињенице које су од битног значаја за правилно одређивање висине накнаде услед неоснованог лишења слободe, а што је другостепени суд правилно оценио.

Нису од значаја ревизијски наводи да у овој правној ствари није обављено вештачење од стране вештака неуропсихијатра на околност претрпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободe, а ово из разлога што је логично да сваки човек осећа повреду части и угледа и осећа психичке болове у случају неоснованог лишења слободe. Тужилац је трпео те болове и осећао страх што је утврђено другим изведеним доказима – пре свега саслушањем тужиоца а његов исказ није оповргнут. Из списка ове правне ствари произлази да је тужилац ослобођен кривичне одговорности што указује на чињеницу да је био неосновано лишен слободe те да у таквим случајевима се сасвим јасно може претпоставити да свако лице трпи душевне болове због неоснованог лишења слободe јер му је тиме повређена част и углед. Чињеница да тужилац код себе није имао личну карту нити неки други документ на основу кога би се извршила идентификација не значи да се то може узети као основ за утврђивање неоснованости тужбеног захтева. Непоседовање личне карте или другог документа којим се утврђује идентитет представља прекршај. У контексту основане сумње за извршење кривичног дела та околност може бити од посебног значаја али у овом

случају у грађанском поступку је без посебног значаја, а ово имајући у виду да је приликом доношења одлуке о продужењу притвора узета у обзир и тежина кривичног дела, при чему се касније испоставило да је тужилац ослобођен од кривичне одговорности. Ранија осуђиваност тужиоца није од значаја за одлучивање у овој правној ствари, јер тужилац није био осуђен за кривична дела која су истоветна са кривичним делом у вези кога му је одређиван притвор. Осим тога, из казнене евиденције ти подаци су брисани и исти се користе само приликом вођења судског поступка. Сходно свему томе може се правилно закључити да је другостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, те да су ревизијски наводи неосновани.

На основу напред изложеног, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић